

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету геології,
географії, рекреації і туризму
Віліна ПЕРЕСАДЬКО
28 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кількісні та якісні методи
суспільно-географічних досліджень

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти доктор філософії
галузь знань 10. Природничі науки
спеціальність 106 Географія
освітня програма Географія
вид дисципліни вибіркова
факультет геології, географії, рекреації і туризму

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

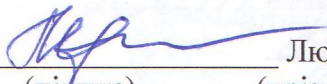
«28» серпня 2023 року, протокол № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Катерина КРАВЧЕНКО, к. геогр. н., доцент, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства
Протокол № 9 від «28» серпня 2023 р.

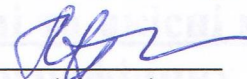
Завідувач кафедри

(підпис) Людмила НЕМЕЦЬ
(прізвище та ініціали)

«28» серпня 2023 р.

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Географія»

Гарант освітньо-наукової програми

(підпис) Людмила НЕМЕЦЬ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол № 7 від «28» серпня 2023 р.

Заступник голови науково-методичної комісії

(підпис) Юлія ПРАСУЛ
(прізвище та ініціали)

«28» серпня 2023 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Кількісні та якісні методи суспільно-географічних досліджень» складена відповідно до підготовки здобувачів рівня PhD (доктор філософії) спеціальності **106 Географія** освітньо-наукової програми **Географія**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – дати базові навички застосування основних понять, категорій, теорій та концепцій, кількісних та якісних суспільної географії при підготовці наукових публікації, наукових проєктів та роботі над дисертаційним дослідженням, ознайомити здобувачів із сучасними методологічними концепціями, з основами методології суспільно-географічної науки та сформувані цілісне уявлення про науково-дослідницький процес.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- сформувати у здобувачів рівня доктора філософії щодо теоретичних основ, рівнів знання і методології географічної науки;
- сформувати знання про об'єкт і предмет суспільної географії;
- сформувати вміння застосовувати методологічний потенціал суспільної географії у конкретних дослідженнях і вирішенні конкретних проблем;
- сформувати компетентність стосовно використання сучасних методів і методології суспільно-географічного дослідження для підготовки наукових публікації, наукових проєктів, при роботі над дисертаційним дослідженням

1.3. Кількість кредитів – 6

1.4. Загальна кількість годин – 180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й, 2-й	-
Семестр	
2-й, 3-й	-
Лекції	
16 год.	-
Практичні заняття	
34 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
130 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Заплановані результати навчання:

формування загальних і фахових компетентностей:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу,

ЗК05. Здатність до організації, планування та управління науковими проектами.

формування фахових (спеціальних) компетентностей:

СК02. Здатність представляти та обговорювати результати своєї наукової роботи державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі, опрацьовувати наукову літературу з географії і суміжних/дотичних галузей та ефективно використовувати інформацію з різних джерел.

СК04. Здатність до наукової аргументації, володіння системним науковим світоглядом, застосовувати сучасні методи географічних та міждисциплінарних досліджень, інформаційні та комунікаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій діяльності.

забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання:

РН01. Мати сучасні концептуальні знання у сфері географії, її окремих напрямів та суміжних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень та здійснення професійної діяльності.

РН02. Глибоко розуміти методологію природничо- та/або суспільно-географічних досліджень, застосувати її у власній науковій діяльності та викладацькій практиці.

РН04. З використанням сучасних підходів та методів планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження у сфері географії, природокористування, регіонального розвитку, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику.

РН07. Розробляти і викладати навчальні дисципліни, дотичні до предметної області географії, обґрунтовано обирати та ефективно використовувати сучасні освітні технології, методи й засоби навчання у закладах вищої освіти та інших установах і організаціях, що здійснюють підготовку фахівців у сфері географії, природокористування та регіонального розвитку.

РН08. Розуміти філософську методологію пізнання, ключові засади професійної та наукової етики, систему морально-культурних цінностей, дотримуватись у професійній діяльності принципів соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

РН09. Застосовувати методи математичного і геоінформаційного аналізу та моделювання сучасного стану та прогнозування змін геосистем. За результатами навчання студенти повинні:

знати:

- норми наукового дослідження, філософські засади наукового дослідження, ознаки класичного, неklasичного та постнеklasичного періодів;
- складові системи наукових засад дослідження;
- пріоритетні напрямки суспільно-географічної науки в глобалізаційному світі; основні парадигми сучасної суспільної географії;
- поняття наукового методу та методології, основні методи наукового дослідження: емпіричні, теоретичні, загальнонаукові; загальнонаукові методологічні принципи та їх зміну протягом розвитку науки
- розглянути засади методології кількісних емпіричних суспільно-географічних досліджень;
- розуміти сучасну систему географічних наук;
- основні наскрізні напрямки в сучасній системі географічних наук та проблеми управління географічними системами; особливості сучасної наукової методології.
- витоки та основні напрямки розвитку методології географічної науки; основні етапи розвитку географічного пізнання та відповідні їм методи дослідження;
- основні етапи еволюції поглядів на об'єкт і предмет, зміст та задачі географічної науки;

- методи проведення географічних досліджень;
- характеристику якісних та кількісних методів дослідження;
- географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи специфічні для географічних наук;
- просторову орієнтацію та навички постановки і організації базового табору для проведення природничо-географічних досліджень;
- організацію і планування етапів географічних досліджень;
- особливості опрацювання даних, отримані під час досліджень.

вміти:

- пояснювати еволюцію поглядів на теорії і методологію географії, появу нових напрямків розвитку суспільно-географічної науки та роль географічних досліджень в розвитку суспільства;
- пояснювати еволюцію теорії географічної науки, роль окремих вчених в її розвитку, можливості застосування основних теоретичних положень в сучасних умовах;
- розкривати функції географічної науки;
- використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи під час проведення географічного дослідження;
- вміти інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання;
- орієнтуватися в процедурних особливостях якісного дослідження;
- планувати дослідження, вибирати методи релевантні поставленим дослідницьким завданням; визначати предмет дослідження і адекватно формулювати мету і завдання, коректно застосовувати кількісні і якісні методи отримання емпіричних даних;
- самостійно аналізувати отримані психологічні факти; правильно вибирати і застосовувати статистичні та інтерпретаційні процедури; представляти отримані результати в наукових роботах.
- описувати, аналізувати, документувати і звітувати про результати;
- планувати, організовувати та проводити географічні дослідження;
- імплементувати кількісні та якісні методи суспільної географії для власних наукових досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1.МЕТОДОЛОГІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. Цілі та завдання курсу «Кількісні та якісні методи суспільно-географічних досліджень»

Лекція 1. Мета та завдання курсу «Кількісні та якісні методи суспільно-географічних досліджень»

Вступ до курсу. Проблеми географії в сучасному світі. Місце дисципліни у змісті навчання географа-суспільника. Мета і завдання курсу, структура навчальної дисципліни, система оцінювання. Огляд літератури.

Лекція 2. Основи наукових досліджень

Наукова картина світу. Науки природничі та суспільні. Виключна роль суспільної географії як комплексної науки у системі наукового пізнання. Наукова теорія. Методологія. Поняття методології науки за різними авторами. Роль методології в науковому пізнанні. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Фундаментальні та прикладні дослідження. Об'єкт географічних досліджень. Основні напрямки географічних

досліджень. Об'єкт та предмет географії (за різними авторами). Філософсько-методологічне обґрунтування проблеми взаємодії природних та соціально-економічних утворень. Специфіка об'єкта дослідження географічних наук на стику природничих, суспільних та технічних наук. Об'єктно-предметна основа сучасної географії. Визначення предмету географії різними науковими школами. Природно-географічні системи (геосистеми). Людина як об'єкт вивчення в географії. Соціогеосистеми, їх ієрархія і особливості.

Лекція 3. Методологія наукового пізнання

Класифікація методологічного знання. Завдання методології наукового пізнання. Методологія як вчення про форми, способи та сутність наукового пізнання, всезагальна наука про знання. Категоріальний базис методології конкретної науки. Система основних методологічних принципів науки. Основні компоненти методології науки. Рівні методологічного знання конкретної науки як цілісного вчення про методи пізнання та перетворення дійсності. Роль філософії в розвитку методології конкретної науки.

Лекція 5. Методологія наукового пізнання в географії

Методологія наукового пізнання в географії, її витоки та основні напрямки. Загальні проблеми організації наукового дослідження в географії. Поняття процесу пізнання і побудова програми дослідження. Основні методологічні принципи в географії. Загальні методологічні підходи в географії: географічний, системний, синергетичний, інформаційний, історичний. Хорологічна концепція і хорологічний підхід, як основа сучасної географії.

Система методів географічного дослідження, їх класифікація. Теоретична географія. Основи теорії суспільної географії. Основні просторові географічні поняття. Часові шкали в природничих науках, час в географії (соціальний, історичний, періодичність соціальних явищ тощо).

РОЗДІЛ 2. КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ МЕТОДИ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 2. Методи наукових досліджень

Лекція 6. Загальна характеристика наукових методів дослідження

Наукові методи та їх систематика. Методи географічних досліджень. Загальнонаукові методи в географічних дослідженнях. Конкретно-наукові методи в географічних дослідженнях.

Лекція 7. Порівняльна характеристика наукових методів у географічних дослідженнях

Індуктивний та аксіоматико-дедуктивний методи. Історичний (в тому числі генетичний) метод. Метод аналізу аналогових об'єктів. Балансовий метод. Математичні методи.

Прагматичний метод. Методи польових досліджень. Спостереження та науковий опис. Картографічний метод. Порівняльно-географічний та метод систематизації. Географічне моделювання.

Лекція 8. Порівняльна характеристика наукових методів у суспільно-географічних дослідженнях

Особливості, принципи і об'єкти географічних досліджень. Польові та камеральні дослідження. Джерела первинної інформації. Збирання географічних даних. Якісні та кількісні характеристики географічних об'єктів. Наукова географічна мова. Просторове впорядкування географічної інформації.

Тема 3. Кількісні та якісні методи суспільно-географічного дослідження

Лекція 9. Місце кількісних та якісних методів в структурі суспільно-географічного дослідження

Теоретичне підґрунтя та історія становлення кількісної та якісної методології у суспільно-географічному дослідженні. Базові теоретичні положення та гносеологічні схеми рівнів географічного аналізу. Дедуктивні та індуктивні стратегії наукового дослідження та місце кількісних методів в структурі географічного пізнання. Кількісна та якісна парадигми в суспільній географії. Історична взаємодія кількісних та якісних підходів.

Лекція 10. Загальна характеристика кількісних та якісних досліджень в суспільній географії

Характеристика якісних та кількісних досліджень у суспільній географії. Відмінність у процедурі збору та отримання даних якісних і кількісних методів дослідження. Відмінність у специфіці вихідних даних якісних і кількісних методів дослідження. Відмінність в обробці та інтерпретації даних якісних і кількісних методів дослідження.

Лекція 11. Математичні моделі кількісних та якісних суспільно-географічних досліджень

Кількісні моделі. Регресійний аналіз (лінійна регресія - модель для визначення залежності між однією залежною змінною і однією або декількома незалежними змінними, множинна регресія - розширення лінійної регресії для випадків з декількома незалежними змінними, логістична регресія). Кластерний аналіз, факторний аналіз, просторова регресія, аналіз часових рядів.

Якісні моделі. Модель для побудови теорії на основі систематичного збору та аналізу якісних даних. Включає кодування, категоризацію і виявлення основних тем. Наративний аналіз, тематичний аналіз, контент-аналіз.

Лекція 12. Інтеграція кількісних та якісних методів дослідження.

Комбінація кількісних і якісних підходів для отримання більш комплексного розуміння досліджуваного явища. Моделі зворотного зв'язку. Використання якісних даних для інтерпретації та пояснення результатів кількісного аналізу. Підходи до інтеграції кількісних та якісних методів дослідження: конвергентний підхід (одночасний збір кількісних та якісних даних), послідовний підхід (збір та аналіз одного типу даних перед збором і аналізом

іншого), вбудований підхід (один тип даних використовується для доповнення іншого), мультифазний підхід (комбінація декількох підходів). Етапи інтеграції.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ												
Тема 1. Цілі та завдання курсу «Кількісні та якісні методи суспільно-географічних досліджень»	44	4	10	-	-	30						
<i>Разом за розділом 1</i>	<i>44</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>30</i>						
РОЗДІЛ 2. КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ МЕТОДИ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ												
Тема 1. Методи наукових досліджень	64	4	10	-	-	50						
Тема 2. Кількісні та якісні методи суспільно-географічного дослідження	72	8	14	-	-	50						
<i>Разом за розділом 2</i>				<i>-</i>	<i>-</i>	100						
Усього годин	180	16	34	<i>-</i>	<i>-</i>	130						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Оцінка (бали)
1	Комплексна практична робота з курсу «Кількісні та якісні методи суспільно-географічних досліджень» на тему «Методика та методи суспільно-географічного дослідження»	34	40
	Разом	24	30

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Наукова картина світу. Наукова методологія, її витоки	20
2	Емпіричні та імперичні рівні наукового пізнання в суспільній географії	15
3	Поняття процесу пізнання і побудова програми дослідження	15
4	Географічне моделювання та моделі	20
5	Якісні та кількісні характеристики географічних об'єктів.	15
6	Кількісна та якісна парадигми в суспільній географії.	15
7	Інтеграція кількісних та якісних моделей. Етапи інтеграції.	30
	Всього	130

6. Індивідуальне завдання – програмою не передбачене

7. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні;
- репродуктивні;
- проблемного викладу;
- частково-пошукові;

8. Методи контролю

- Усне опитування (індивідуальне, комбіноване, фронтальне) на практичних заняттях.
- Перевірка звітів з практичних робіт.
- Тестове опитування та письмовий контроль (контрольна робота).
- Екзамен.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Екзамен	Сума
Практичні заняття	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
40	20	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Комплексне практичне завдання – 40 балів:

- визначення методів та підходів наукового дослідження – 10 балів;
- підготовка алгоритму дослідження – 10 балів;
- розширений опис кількісних та якісних методів суспільно-географічного дослідження, та їх застосування у конкретному дослідженні – 20 балів.

Контрольна робота, передбачена навчальним планом – 20 балів:

- тестові завдання – 10 балів
- теоретичні питання – 20 балів

Підсумкова (екзаменаційна) робота – 40 балів:

- тестові завдання, завдання на розкриття сутності понять – 20 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 20 балів

Максимальну кількість балів (35-40 балів – за комплексну практичну роботу) здобувач отримує за умови, якщо завдання виконані повністю та правильно на основі глибоких знань теорії та застосування методики дослідження, продемонстровано творчий підхід до розкриття питання, зауваження до виконаних завдань відсутні. Високі бали (30-35 балів за комплексну практичну роботу) здобувач отримує за умови, якщо завдання виконані вчасно та повністю, містить несуттєві недоліки, знання достатні. Якщо завдання виконано частково, висновки не аргументовані, у роботі зустрічаються суттєві помилки, знання поверхові або фрагментарні здобувач може отримати бали у діапазоні (20-30 балів). Якщо робота не здана оцінюється у 0 балів.

Поточна робота та екзамен складаються з системи завдань різного типу і рівня складності (від простих тестових до вислову власної точки зору з обґрунтуванням). Детальна розбаловка представлена у самій роботі.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література:

Основна:

1. Бабійчук С. Деякі підходи до розуміння терміна «наукова картина світу / С. Бабійчук. Педагогіка. Актуальні питання гуманітарних наук, №30, том 3, 2020. С. 213-217.
2. Бейлін М.В. Навчальний посібник. Основи наукових досліджень Х.: ТОВ «Оберіг», 2012. – 184 с.
3. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т.І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
4. Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу: Моделі та практики: Монографія. К.: Центр вільної преси, - 2003. - 200 с.
5. Кшнякіна С.І., Міщенко Б.А., Опанасюк А.С. Концепції сучасного природознавства: Навчальний посібник: У трьох частинах. – Суми, 2009.
6. Мезенцев К. В. Методи дослідження в суспільній географії: традиції і новації / К. В. Мезенцев // Економічна та соціальна географія. – 2013. – No 1. – С. 32-42.
7. Немець К. А. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі: монографія / К. А. Немець, Л. М. Немець; – ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Харків: 2013. – 228 с.
8. Немець К. А. Синергетичні засади суспільно-географічного дослідження / К. А. Немець, Л. М. Немець // Регіон – 2017: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції [Харків], 19-20 вересня 2017 р. / ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2017. – С. 9-12. – Режим доступу: http://socioeconom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/Збірник_Region-2017.pdf
9. Немець К. Багатовимірний аналіз у суспільній географії (нетрадиційні методи): монографія / К. Немець, К. Сегіда, Л. Немець; – ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Харків: 2016. – 120 с.
10. Немець К. Моделювання траєкторій у багатовимірному просторі: суспільно-географічна інтерпретація / К. Немець, Л. Немець, К. Сегіда, Є. Телебенєва, К. Кравченко // Часопис

- соціально-економічної географії. – 2018. – No 25. – С. 41-53. DOI: <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2018-25-04>
11. Немець К.А. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу / Навчальний посібник // К.А. Немець, Л.М. Немець. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 170 с.
 12. Немець Л. М. Сучасна соціальна географія: аналіз стану, проблеми та перспективи / Л. М. Немець // Часопис соціально-економічної географії. – 2012. – No. 13(2). – 2012. – с. 14-20.
 13. Немець Л.М. Просторова організація соціально-географічних процесів в Україні / Л.М. Немець, Я.Б. Олійник, К.А. Немець. – К. – Харків: РВВ ХНУ, 2003. – 160 с.
 14. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. - 272 с.
 15. Пилипенко І.О. Методи та методики суспільно-географічних досліджень: Навчальний посібник. Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2009. 156 с.
 16. Соціальна географія: підручник / [за ред. Л. Немець, К. Мезенцева]. – Київ, 2019. – 304 с.
 17. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика: Навчальний посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса, 2005. – 632 с.
 18. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: Навч. посіб. – Одеса: Астропринт, 2001. - 560 с.
 19. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії [підручник для студ. географ. спеціальностей вищих навч. закладів] / О. Г. Топчієв – Одеса: Астропринт, 2009. – 544 с.
 20. Топчієв О. Г. Методологічні основи географії: Ландшафтна оболонка Землі. Довкілля : навч. посіб. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 348 с.
 21. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії [підручник] / О. І. Шаблій. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 444 с.
 22. Швець Ф. Д. Основи наукових досліджень: навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2013. – 208 с.
 23. Dialogues in Human Geography [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://journals.sagepub.com/home/dhg_1119577539
 24. Erin H., Fouberg A., Murphy B. Human Geography: People, Place, and Culture, 12th Edition, 2020. - 512 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.wiley.com/en-us/Human+Geography:+People,+Place,+and+Culture,+12th+Edition-p-9781119577539>
 25. Kumar R. Research methodology: a step-by-step guide for beginners. 5th ed. London : Sage Publications, 2019. 528 p.
 26. Nemets L. M. Analysis of development trajectory for social infrastructure of Kharkiv region / L. M. Nemets, P. O. Kobylin, K. Y. Segida // Actual Problems of Economics. – 2014. – No 161(11). – P. 409-418. – Режим доступу: <https://eco-science.net/downloads/>
 27. Norton W. Human Geography / Norton, William, Mercier, Michael // OUP Catalogue, Oxford University Press, edition 9. – 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ideas.repec.org/b/oxp/obooks/9780199019557.html>
 28. O’Leary Z. The essential guide to going research project. 3rd ed. London : Sage Publications, 2017. 751 p.
 29. Oliinyk Ya. B. Trends in the development of geographic science / Ya. B. Oliinyk // Economic and social geography. – 2016, No. 75. – P. 3-6.
 30. Ragin Ch. & Amoroso L. Constructing Social Research. The Unity and Diversity of Method. 3rd ed. London : SAGE Publications, 2018. 232 p.
 31. Scholl, S., Lahr-Kurten, M., & Redepenning, M. Considering the role of presence and absence in space constructions: ethnography as methodology in human geography / M. Lahr-Kurten & M. Redepenning // Historical Social Research, 2014. – 39(2), 51-67. <https://doi.org/10.12759/hsr.39.2014.2.51-67>

Додаткова:

1. Niemets K. Some issues of the methodological status of human geography in the context of interdisciplinary research / K. Niemets, L. Niemets, K. Sehida, L. Kliuchko, I. Telebienieva // *Регіон 2019: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції [Харків], 16-18 жовтня 2019 р. / ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2019. – С. 17-22.*
2. Луцишин П. Територіальна організація суспільства (основи теорії): Навчальний посібник / П. Луцишин, Д. Клімонт, Н. Луцишин, - Луцьк, Вежа, 2001. – 334 с.
3. Маруняк Є. О. Соціально-економічний простір (методологія геопросторових досліджень та практика планування) : дис. ... докт. геогр. наук 11.00.02 / Є. О. Маруняк. – Київ, 2016. – 503 с.
4. Немець К.А. Інформаційна взаємодія природних та соціальних систем: Монографія / Х.: Східно-регіональний центр гуманіст.-освіт. ініціатив, 2005. - 428 с.
5. Немець Л.М. Стійкий розвиток: соціально-географічні аспекти (з прикладу України): Монографія. - Х., 2003, 383с.
6. Немець К.А. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі: монографія / К. А. Немець, Л. М. Немець. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 228 с.
7. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. – 744 с.